

PANDEMİDE İKİNCİ DALGA VE ASGARI ÜCRET TARTIŞMALARI

Pandeminin ilk dalgasında tam kapanma önlemleri ile başarılı sonuçlar alınmışken OECD'nin son değerlendirmesinde de belirttiği üzere bu mücadele Haziran ayında ivmesini kaybederek önlemlerin gevşetilmesi sonucu Eylül ayından itibaren ülkemizdeki vaka ve ölüm sayıları tekrar yükselmeye başladı. Sağlık Bakanlığının açıkladığı istatistiki rakamlar dünya standartlarına paralellik arz etmediği için sağlık durumunun izlenmesi zorlaştı. Nihayet Bakanlık vaka sayılarının sadece semptomatik olanlarını değil tümünün açıklanmasına geçince işin vahameti net ortaya çıktı. Vaka sayıları günlük 30.000'i, toplamda 1 milyon 748 bin 567'yi geçti. (Dünyada 8'inci) toplam ölüm sayısı ise (bu konuda da tartışmalar sürüyor) 15.000'i geçti. Avrupa'da birinci sıraya yükseldik. Ek kısıtlamalar uygulanmaya başladı. Virüsü taşıyan, taşıması muhtemel insanların dolaşımı tam olarak engellenmezse bulaş riskinin azaltılması mümkün olmuyor. Ekonomi yönetiminin tam kapanmaya ekonomik maliyet nedeniyle sıcak bakmadığını biliyoruz. Zira, yeni yönetimin sıkı maliye ve para politikası dozajını arttıracığı gerçeği ile tam kapanma birleşirse bırakın 2021 de büyümeyi resesyon tehlikesi bile gündeme gelebilir endişesi taşıyor. OECD'nin son değerlendirme raporunda ülkemizin 2020 sonunda (-) yüzde 1,3 daralacağı tahmininde bulunuluyor. Şahsi kanaatimiz 2020'yi yüzde 0-1 arasında bir büyüme ile kapatacağız.

Gerçekten tam kapanma ile kısmi tedbirler arasındaki ekonomik maliyet farkı insan ölümlerinin belli bir sayıda artmasını göz ardı edecek tutarda mıdır? Ortadoğu Teknik Üniversitesinden Prof. Dr. Ebru Voyvoda ile Prof. Dr. Erol Taymaz'ın 8.12.2020 tarihinde Sözcü gazetesindeki bu konudaki açıklamaları ilginç hususlar barındırıyor. Sağlık konusunda uzman otoriteler bir aylık tam kapanma ile ölüm ve vaka sayılarında ciddi düşüşler yaşanacağını söylüyorlar. Türk Tabipler Birliği de en az 28 günlük kapanmanın gerekliliğini belirtiyor. Yeni Zelanda bir aylık tam kapanma ile ölüm sayısını beş milyonluk nüfusta sadece 25'te tutabildi. Ortadoğu profesörlerinin yaptıkları açıklamalara göre bir aylık kapanmanın maliyeti GSYH'nin yüzde 3,3'ü kadar. 2019 fiyatlarıyla 145 milyar. Bu durumda ücretliler, sabit gelirliler, küçük esnaf ve kendi başına çalışanlar gibi kesimlere de doğrudan 123 milyar TL destek verilmesi gerektiği belirtiliyor. Zorunlu sektörler tamamen durmayacağından ekonominin yüzde 25'i aktif halde devam edebilecek. Aynı açıklamaya göre bir aylık tam kapanma maliyeti dört aylık kısmi kapanmaya eşit. Uzun süreli kısmi kapanmalar belirsizlikleri arttırdığından daha maliyetli bir önlem. Açıklamanın vardığı sonuç; "ekonomi açılış yönündeki baskılar anlamlı değil. Tam kapanma ile kısmi kapanmanın maliyeti karşılaştırıldığında tam kapanmanın, bu maliyetin herkes tarafından paylaşılması şartıyla daha iyi bir strateji.

2021 yılının hayli zor geçeceği gözüküyor. Yılın ilk yarısında enflasyonun daha da yükseleceğini göreceğiz. ÜFE'deki yüzde 23.11'lik maliyet ilk aylardaki düşük baz etkisiyle fiyatları ve enflasyonu daha da yükseltecek. İşsizlik daha da artacak. Gizli işsizler ve iş kayıplarını da içeren geniş tanımlı işsizlik yüzde 28,5, işsiz sayısı ise 10,2 milyon, genç işsizlik yüzde 25 oranında. 15-29 yaş arası ne eğitimde ne istihdamda ne de stajda olan 5,5 milyon gencimiz var. GYİAD ve TİSK'in yaptırdığı araştırmaya göre 18-22 yaşlar arasındaki gençlerimiz yüzde 74,35, toplam gençlerin yüzde 64'ü sadece yol yemek parası verecek bir işte çalışmaya razılar. İşsiz sayımız ekonominin hem daraldığı hem de büyüdüğü dönemlerde artmaya devam ediyor. İşte bu ortamda yeni asgari ücret (2021 için) tespit çalışmalarında tartışmalar mevcut. Bugünkü asgari ücret 2,324 TL (296,8 dolar) Ocak ayındaki 392 dolar'ın altına indi. On yıl sonra ilk defa 300 doların altına inmiş oluyor. A.B ülkeleri içindeki en düşük asgari ücret Bulgaristan'ın o da 371 dolar. Asgari ücretteki erime yaklaşık döviz kurundaki kayıp kadar. 2021 deki muhtemel enflasyon yükselişlerini de dikkate alacak olursak asgari ücretin yaklaşık 3000 lira civarında belirlenmesi gelir adaletsizliği yönünden en alt grupta olan bu kesimi bir ölçüde ferahlatacaktır. TÜİK tespitlerine göre ücretlerin milli gelirden aldıkları pay 2019 yılında yüzde 32,9 iken bu yılın dokuzuncu ayında yüzde 29,9'a düştü. Asgari ücret ve bu ücretin altında aylık alanların ücretliler içindeki toplam oranı yaklaşık yüzde 55'lerde. Unutmayalım ki "Asgari ücret; işçi ve ailesinin günün ekonomik ve sosyal koşullarına göre, insanca yaşamasını mümkün kılacak, insanlık onuruyla bağdaşacak bir ücrettir. (TÜRK-İS-DİSK-HAK-İŞ konfederasyonlarının 20.02.2020 tarihli ortak açıklaması) Bu yönüyle asgari ücret, insanın yaşaması ve varlığını sürdürebilmesi için gerekli gelir kaynağıdır. İş yasasına göre asgari ücret ise normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılanmasına yetecek ücret" olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla asgari ücret bir pazarlık ücreti olmamalıdır.